

Täysistunto

Maanantai 4.12.2017 klo 14.00—21.50

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2017 vp

Valiokunnan mietintö StVM 18/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 18/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

15.35 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Tästä hallituksen esityksestä on sosiaali- ja terveysvaliokunta antanut mielestäni erittäin hyvän mietinnön, jossa se muun muassa toteaa: "Valiokunnan näkemyksen mukaan on hyvä, että ehdotetulla korotuksella voidaan osittain kompensoida tuloverotuksessa väliaikaisesti voimassa olleen lapsivähennyksen poistumista ja lieventää poistumisen negatiivista vaikutusta käytettävissä oleviin tuloihin yhden vanhemman perheissä."

Kieltämättä, vaikka pidänkin tätä hallituksen esitystä erittäin hyvänä ja, kuten sanoin, myös tätä mietintöä hyvänä, mieleeni tulee väistämättä se, että kun valtiontaloutta on jouduttu nyt kahdenkin vaalikauden aikana, voi sanoa, tasapainottamaan säästötoimenpiteillä, jotka ovat kohdistuneet valitettavasti myös lapsiperheisiin ja osittain — onneksi ei kovin paljon, mutta osittain — myös lapsilisään, niin haluaisin katseeni tavallaan luoda tulevaan, siihen tilanteeseen, että kun nyt on näköpiirissä, että muun muassa Sipilän hallituksen toimien ansiosta meidän valtiontaloudenkin tilanne on kääntynyt parempaan suuntaan, niin kun pääsemme siihen tilanteeseen, jossa meidän valtiontalous on ylijäämäinen, niin että me pääsemme tästä velkaantumisesta eroon, siinä tilanteessa meidän kyllä pitäisi kyetä parantamaan lapsiperheitten asemaa myös taloudellisesti ja korjata myös lapsilisää muiltakin osin kuin pelkästään tältä osin, mitä tässä ollaan tekemässä. On nimittäin erittäin huolestuttavaa, että alkaa olla jo viestejä, että Virossakin mennään kohta lapsilisissä Suomen ohi, ja kun vertaamme naapurimaihin tai Saksaan, niin tilanne siellä on aivan erilainen. Meillä on samaan aikaan syntyvyys historian pienintä täällä Suomessa, ja tähänkin asiaan varmasti meillä olisi hyvä kiinnittää huomiota. Kun ikäluokat pienenevät, niin jo automaattisesti maksettavien lapsilisien määrä pikkuhiljaa laskee, ja meillä kyllä pitää olla tulevaisuudessa varaa lapsiperheiden tilannetta parantaa.

15.37 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys ja suunta on toki hyvä, mutta me perussuomalaiset haluamme kohdistaa vielä enemmän yksinhuoltajille sitä resurssia, kipeästi kaipaamaa resurssia, mitä he tarvitsevat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

Lapsilisä otetaan toimeentulolaskelmassa huomioon toimeentulotuen määrään vaikuttavana tulona. Lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen tason korottaminen ei toimeentulotukea saavissa perheissä vaikuttaisi käytettävissä oleviin tuloihin. Perussuomalaiset haluavat tuoda esiin, että lapsivähennyksellä tasattiin vuonna 2014 tehtyjä lapsilisäleikkauksia, ja tulonjaon itseisarvon ja oikeudenmukaisen verotuksen näkökulmasta lapsivähennyksen säilyttäminen vuoden 2017 tasolla vuonna 2018 olisi perusteltua.

Me perussuomalaiset esitämme, että yksinhuoltajan lapsesta lapsilisää maksetaan korotettuna ja se olisi 58,30 euroa. Tulemme tekemään tästä pykälämuutosesityksen, ja lisäksi esitämme myös lausumaa: "Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii yksinhuoltajien toimeentulosta tulevaisuudessa hyvin." Nämä tehdään sitten silloin, kun on lausuman esittämisen aika.

On erittäin tärkeää, että lapsilisät menevät tarpeeseen perheisiin, ne menevät niin normaaleihin perheisiin kuin myös yksinhuoltajien perheisiin. Kyllä jäädytykset ovat huono asia. Minun mielestäni lapsilisiin ei saisi koskaan koskea tulevaisuudessa. Yksinhuoltajille tämä esityksemme antaa vähän vielä lisää.

15.38 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen perusteli hyvin tekemäämme muutosesitystä, jota siis kannatan, eli tätä edustaja Juvosen tekemää esitystä yksinhuoltajakorotuksen nostamiseksi 9,75 eurolla tämän hallituksen esittämän 4,75 euron sijaan. Perusteluna todettakoon vielä, kuten tässä jo itse asiassa edustaja Lohikin toi esille, se, että lapsiperheiden asema on jo nykyisellään monelta osin hyvin tukala eikä tämä hallituksen talouspolitiikka ole juurikaan auttanut lapsiperheiden asiaa. Nyt tänä syksynä hallitus päätti lakkauttaa verotuksen lapsivähennyksen, mistä aiheutuu hyvin monelle lapsiperheelle satojen eurojen tulonmenetys, ja tämä koskee myös yksinhuoltajia ja itse asiassa kohdistuu heihin kaikkein rankimmin.

Tämä lapsilisän yksinhuoltajakorotus, josta nyt siis täällä keskustellaan ja tullaan päättämään, on tietenkin yksittäisenä toimenpiteenä oikeudenmukainen, mutta perussuomalaisten mielestä määrältään täysin riittämätön, ja sen vuoksi me olemmekin tosiaan esittämässä tätä lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen tason nostamista mainitulla tavalla. Se kompensoi itse asiassa täysimääräisesti tämän yksinhuoltajilta pois otetun lapsivähennyksen, ja tämä muutos olisi mielestämme oikeudenmukainen tilanteessa, jossa suomalaisten syntyvyys on alimmillaan yli vuosisataan. Suomalaisten lapsiperheiden asemaa tulee mielestämme parantaa kaikin käytettävissä olevin keinoin myös jatkossa.

15.40 Niilo Keränen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on jo käytetty puheenvuoroja siitä, kuinka lapsiperheet ovat nykyisin varsin hankalassa ja tiukassa asemassa taloudellisesti. Tämä hallituksen esitys kuitenkin pystyy tällä kertaa puuttumaan vain tähän yhteen osaan eli yksinhuoltajien tilanteeseen. Yksinhuoltajaperheitä meillä on lapsiperheistä tänään lähes viidennes, eli yli 100 000 yksinhuoltajaa, ja lapsia näissä yhden vanhemman perheissä on 163 000. Yksinhuoltajakorotus on nyt tarkoitus nostaa tämän lain perusteella 48,55 eurosta 53,30 euroon.

Tässä aiemmissa puheenvuoroissa on näitä valiokunnan perusteluja jo kerrottu, mutta luen valiokunnan mietinnöstä vielä yhden lauseen: "Valiokunta pitää myönteisenä, että talousarvion lapsiin kohdistuvien määrärahojen kokonaistarkastelua, niin kutsuttua lapsibudjetointia, edistetään käynnissä olevassa hallituksen lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma -kärkihankkeessa. Tämä tarkoittaa sitä, että kokonaisvaikutusten selvittämiseksi ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

voitteena on valmistella päätöksenteon työkaluksi poikkihallinnollinen yhteistyömalli, jolla uusien lakien lapsivaikutuksia pyritään arvioimaan."

Tähän valiokunnan mietintöön liittyy peräti kolme vastalauseita, joissa lähinnä huuto-kaupataan tätä hintaa.

15.42 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kuten jo tässä edellä olevienkin osalta on noussut esille, sinällään tämä hallituksen esitys on hyvä asia. Korotus yksinhuoltajille on tarpeellinen mutta ei kuitenkaan poista yksinhuoltajaperheiden tiukkaa taloustilannetta. Itse asiassa korotusta on pidetty hyvin marginaalisena. Jopa Yhden Vanhemman Perheiden Liitto on todennut, että tämä 5 euron korotus on tervetullut mutta verotuksen lapsivähennystä ei saisi poistaa, koska verotuksen lapsivähennyksen poiston kautta hyöty jää enimmillään 3,58 euroon yhden lapsen yksinhuoltajilla tai menee jopa miinukselle yli 14 euroa neljän lapsen yksinhuoltajien kohdalla, ja jos tarkoituksena on juuri auttaa yksinhuoltajaperheitä, niin ainakin olisi pitänyt pitää huolta siitä, että kun samanaikaisesti poistetaan tämä verotuksen lapsivähennys, niin tuntuvammin olisi pitänyt yksinhuoltajille siten sitä korvata.

On myöskin todettu tässä yhteydessä, että lapsiperheköyhyys — erityisesti tietenkin vielä yksinhuoltajaperheissä — on valitettava tosiasia Suomessa, ja sen eteen on pystyttävä ponnistelemaan paljon enemmän kuin mitä nyt olemme työtä tehneet. Hallituksen on tehtävä kokonaisarviota lapsiperheiden toimeentulon turvaamiseksi ja lapsiperheköyhyyden poistamiseksi, ja on sanottava, että SDP on juuri tehnyt lapsiperheköyhyystyöryhmän kannanoton, jossa on kymmenittäin ehdotuksia, mitä hyvinkin pienillä asioilla voisimme yhdessä tehdä sen eteen, että lapsiperheköyhyyttä saataisiin tästä maasta poistettua, [Sari Sarkomaa: On tehty jo viime kaudella!] ja mielellämme tarjoamme [Puhemies koputtaa] tätä ohjelmaa hallitukselle pohjaksi.

15.44 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on sinänsä kannatettava, mutta ongelmana tässä on se, että tällä ehdotetulla korotuksella kompensoidaan vain osittain tätä lapsivähennyksen poistamista, mikä on tämän esityksen tarkoituksena, ja se, että tämä kohdistuu nimenomaan yksinhuoltajiin, on kyllä hyvä valinta ja kannatettava valinta, koska yksinhuoltajataloudet ovat varmasti kaikkein tiukimmilla lapsiperheiden keskuudessa, mutta samalla kiinnitän huomiota siihen, että lapsilisän indeksisidonnaisuus on poistettu vuoden 2016 alusta, ja se on merkinnyt sitä, että lapsilisien reaalin arvo on laskemassa ja laskenut, ja se kohdistuu kaikkiin lapsiperheisiin. Nyt tarvittaisiin, nimenomaan tänä aikana, myönteisiä viestejä perheellistymistä suunnitteleville henkilöille ja pariskunnille ja perheille.

Lapsilisäjärjestelmä on suomalaisen perhetukijärjestelmän ydin ja helmi, ja sitä olisi kyllä hyvin varoen käsiteltävä. Jos ajatellaan niitä keskusteluja, joita lapsilisien ympärillä on käyty viime vuosina, niin niitä on milloin ehdotettu verotettavaksi ja leikattavaksi ja sisaruskorotusta lievennettäväksi, mikä on vahingollista nimenomaan monilapsisten perheiden kannalta, jotka myös ovat köyhyysloukussa. Toivon, että tulevaisuudessa voisimme turvata paremmin tämän lapsilisäjärjestelmän, [Puhemies koputtaa] koska se on edelleen erittäin tärkeä perusta perhetuki... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

15.46 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen tason nostaminen 53 euroon ja 30 senttiin on erittäin tervetullut. Viimeksi yksinhuoltajakorotus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

tai tasokorotus on tehty 2008, eli hyvä, että tässä tämän hallituksen voimin tämä korotus tehdään. Erityisen perusteltua tämä on yksinhuoltajille siksi, että pienituloisuusaste on lähes kaksinkertainen verrattuna muuhun väestöön. Samoin yksinhuoltajien työttömyys on kaksi kertaa yleisempää kuin muun väestön työttömyys. Tärkein työ, mitä perheiden eteen tehdään tällä hallituskaudella, on se, että syntyy uusia työpaikkoja. Työ vähentää eniten köyhyyttä, työstä saadaan verorahoja, joilla voidaan vahvistaa sosiaaliturvaa, perheiden tarvitsemia palveluita ja myöskin perhevapaat uudistaa, eli lapset ovat tärkeitä, ja lapsissa on tulevaisuus. Tämä on yksi myönteinen asia lapsiperheille.

Myös sosiaaliturvaa uudistetaan nyt niin, että perusturvan taso olisi sellainen, että se on riittävä ja jotta sosiaaliturva kannustaisi aina työn tekemiseen ja jotta ei niin moni olisi toimeentulotuen varassa, koska sen pitäisi olla viimesijainen. Lapsiperheköyhyyttä on kitketty monin tavoin, mutta uudet työpaikat ovat siihen paras keino, ja uskon, että myös tuo toivoa antava työllisyyden kasvu kannustaa suomalaisia hankkimaan sen lapsilukumäärän kuin he perheessä itse parhaaksi näkevät.

15.48 Martti Talja kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaan puheeseen on hyvä jatkaa. Samoja perusteluita itsekkin hahmottelen tässä. Tämä on todella tasokorotus, joka on tehty vuoden 2008 jälkeen ensimmäisen kerran, ja Suomessa tulonsiirrot ovat kansainvälisesti arvioiden korkeita. OECD:n mittaluokassa suomalaisten tuloerot ovat suuria, mutta tulontasauksen jälkeen me olemme siis hyvin tasa-arvoinen maa, tasa-arvoisimpien joukossa.

Sosiaaliturvan kokonaisuudistus on käynnissä, ja näen, että Lape-hanke on yksi tätä kokonaisuutta siten, että meillä suomalaisilla olisi parempi tulevaisuus, meillä olisi lapsia tulevaisuudessa jakamaan sitä meidän ikääntyneiden aiheuttamaa sosiaaliturvan rasitetta. Suomessa ollaan nyt rakentamassa tulorekisteriä, joka on tärkeä osa sitä sosiaaliturvauudistusta siten, että työn ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen olisi mahdollisimman tarkoituksenmukaista.

15.49 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetin yksi tärkeä osa, yksi viidestä, on otsikoitu "Koti, hoiva, hoito". Siinä meillä oli — on edelleen — tärkeänä tavoitteena lapsiperheiden aseman parantaminen, erityisesti niiden, jotka ovat taloudellisissa vaikeuksissa niin, että nämä vaikeudet heijastuvat lasten elämään. Lapsenhan ovat täysin syyttömiä siihen, että vanhemmilla on esimerkiksi työttömyyttä, sairautta tai muita vaikeuksia, ja siksi lapsiin pitää panostaa tässä tilanteessa erityisesti.

On valitettavaa, että tämä lapsivähennys nyt jää pois ja toisaalta esimerkiksi asumiskustannukset ovat nousussa. Näin lapsiperheiden tilanne ei parane. Työllisyystilanteen paraneminen on toki hyvä ja tärkeä asia, mutta se ei korvaa sitä, että lapsiperheiden ja erityisesti vaikeimmassa asemassa olevien lapsiperheiden asema paranisi.

Tämä tilanne, joka meillä on erityisesti syntyvyyden osalta, on aivan hätähuudon aihe. Meillä on niin pieni syntyvyys, että kaikki toimenpiteet, joita voidaan tehdä, järkevät ja vastuulliset toimenpiteet, pitää nyt ottaa käyttöön, jotta saamme Suomen kansan tulevaisuuden nousuun ja kasvun turvattua. Itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna tulee pienin syntyvyys vuosisatoihin, onhan se käsittämätöntä. Eli hallituksenkin pitää nyt loppukauden aikana ottaa lapsiperheiden asema vakavasti ja parantaa sitä ja jättää muita toisarvoisiksi tehtäviksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

15.51 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Tällä yksinhuoltajille tehtävällä korotuksella ei kyllä voi omaatuntoaan pestä puhtaaksi lapsiperheiden tilanteesta ylipäänsä. Me olemme tällä kaudella nähneet niin huomattavia heikennyksiä lapsiperheille, muun muassa palveluiden osaltakin. Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen on yksi lapsiin kohdistuva negatiivinen päätös. Myöskin lapsilisien osalta on viime vuosina tehty muutoksia jatkuvasti. Esimerkiksi lapsilisän indeksisidonnaisuus poistettiin vuoden 2016 alusta. Vuodelle 2017 lapsilisien tasoja alennettiin 0,91 prosenttia, ja tällä hetkellä keskimääräinen lapsilisän reaaliarvo onkin 30 prosenttia pienempi kuin 1994 — 30 prosenttia pienempi. Voimmeko puhua, että pidämme lapsiperheiden puolta, kun tiedämme tämän faktan? Itse asiassa lapsiperheiden verotus tulee nytkin kiristymään, esimerkiksi kahden kouluikäisen lapsen talouksissa jopa prosentin luokkaa. Tämähän on se viesti, jonka haluamme lähettää lapsiperheille tällaisessa tilanteessa, kun Suomen talous kasvaa? SDP:n mielestä sen viestin pitäisi olla, että kasvu kuuluu kaikille, myös Suomen lapsille.

15.53 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Elokuussa Opetusalan Ammattijärjestön erityisasiantuntija Jaakko Salo kommentoi julkisuudessa, että lapsiperheiden köyhyys ja lasten köyhyys näkyi erityisesti myös kouluissa. Lapsi voi sanoa, että hänellä on nälkä. Se näkyy myös siinä, että saatetaan kulkea samoissa vaatteissa pitkään, elikkä ei ole varaa ostaa vaatteita. THL julkaisi 2016 vuoden lopussa selvityksen, joka kertoi, että joka kymmenes lapsiperhe kärsii köyhyydestä, eli kyllä aihe on todellakin vakava, ja on erittäin tärkeää, että lapset ovat täällä eduskunnassa päätöksenteon ytimessä.

Mielestäni lapsilisien indeksijäädytykset ovat kestäättömiä. Perussuomalaiset ovat omassa varjobudjetissaan ottaneet koti, hoiva ja hoito -osiossa erityisesti esiin myös lapsivähennyksen säilyttämisen. Valitettavasti me emme saaneet sitä menemään läpi, mutta tämä yksinhuoltajille annettava lisäkorotus 5 euroa vielä hallituksen korotuksen päälle on merkittävä mielestäni.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.